

E-SLOG: POŠLJITE E-RAČUN, PROSIM!

Si lahko zamislite, da bi od jutri poslovali brez faksa, brez telefona ali brez elektronske pošte? Verjetno ne, če pa bi vas za elektronsko pošto vprašali pred kakim desetletjem ali več (ali za faks še veliko prej), bi verjetno pritrdili. Komu pa bi takrat pošiljali elektronska sporočila? Podobno, kot so kritično maso potrebovale omenjene tehnologije, jo potrebuje tudi elektronska izmenjava dokumentov in verjemite, ko jo boste v podjetju enkrat uvedli, ne boste želeli nazaj.

Nekatera velika podjetja poslujejo elektronsko že dalj časa. Tudi število posameznikov, ki uporabljajo elektronsko bančništvo, je že precejšnje. Elektronsko poslovanje se tako ne kaže le kot poslovna priložnost za podjetja, temveč postaja nujna za tista podjetja, ki želijo v tem okolju ostati konkurenčna. Predvsem za srednje velika in mala podjetja je pomembno, da to tehnologijo čim prej osvojijo. Zakaj?

Pustimo zaenkrat na strani preprosto zmanjševanje stroškov obdelave papirnate dokumentacije. Zamislite si samo, da kak vaš pomemben partner začne iskati drugega dobavitelja zgolj zato, ker je sam prešel na elektronsko izmenjavo dokumentov in mu sodelovanje s podjetji, ki uporabljajo papirno dokumentacijo, povzroča dodatne težave. Pri ključnih spremembah v konkurenčnem okolju je namreč tako: ali se sami odločimo pravočasno ali pa se drugi odločijo namesto nas.

Kljub temu da vsak dan uporabljamo vsaj elektronsko pošto in internet, kjer se podatki med uporabniki prenašajo v elektronski obliki, pa se za prenos poslovnih dokumentov večinoma še vedno uporablja papir, tiskalnik in klasična pošta. Če je e-bančništvo že povsem nadomestilo klasični način, smo pri drugih dokumentih (naročilnica, dobavnica, račun...) še na klasični. Zakaj?

Če upoštevamo, da imamo v Sloveniji izpolnjene vse vsebinske pogoje (standard e-SLOG) in infrastrukturne pogoje, je nerazumljivo, da podjetja tako počasi prehajajo na elektronsko izmenjavo dokumentov. Očitno večina ne želi biti med prvimi na tem področju. A pri tej in podobnih tehnologijah je tako, da dokler ni

dosežena kritična masa, tehnologija ni dovolj uporabna. In tako vsi čakajo. Medtem pa še naprej nosijo stroške klasičnega papirnega poslovanja. In če elektronska izmenjava dokumentov pomeni takojšen prihranek v denarju na strani pošiljatelja, pomeni še večji prihranek v času na strani prejemnika. Skoraj vsak papirnat dokument je namreč treba »prepisati« v poslovne aplikacije.

Drugi del odgovora verjetno tiči v tem, da so poslovni procesi, ki zajemajo izmenjavo teh dokumentov, prilagojeni klasični izmenjavi. Z uvajanjem elektronskega poslovanja tak proces skoraj popolnoma avtomatiziramo in to je dobra rešitev, predvsem za zelo majhna podjetja. Pri malo večjih in srednje velikih pa je dobro proces prej reorganizirati. Šele tako pridejo do izraza vse prednosti in koristi elektronske izmenjave dokumentov, z e-računom vred. Račun je sicer najpomembnejši računovodski dokument, a nič zato. Tudi računi so vse pogostejše v e-obliki.

Nove možnosti

Povezave B2B zahtevajo določeno investicijo, ki ima lahko različno dobo vračanja, pač glede na količino poslanih in prejetih dokumentov. Prav zato so na voljo različni modeli elektronske izmenjave dokumentov. Novejši modeli, ki so že dobro uveljavljeni predvsem v skandinavskih državah, pa omogočajo elektronsko poslovanje, ki je dosegljivo slehernemu podjetju ali posamezniku skoraj brezplačno. Gre za t. i. ponudnike storitev oziroma posrednike za elektronsko poslovanje (service provider). Pri nas so to Agencija za elektronsko poslovanje (EBA) in v zadnjem času še podjetji Zrcalo in BuyITC. Tovrstni posredniki zagotavljajo infrastrukturo za enostavno izmenjavo e-dokumentov med poslovnimi subjekti.

Prednost posrednika v primerjavi z drugimi rešitvami je, da od uporabnika navadno ne zahteva nikakršne investicije v informacijsko tehnologijo, razen letne

Mag. Tomaž Pernovšek
Vodja Področja poslovnih aplikacij SIOL

»SiOL je bil prvi, ki je v Sloveniji uvedel popolno elektronsko poslovanje – od podpisa pogodb do izdajanja in plačevanja računov po elektronski poti, kar svojim naročnikom ponujamo že od avgusta 2003. Celoten sistem izdajanja in plačevanja elektronskih računov je plod lastnega znanja. Elektronske račune je SIOL uvedel kot dopolnilo klasičnim računom. Vsi postopki izdajanja in plačevanja e-računov so usklajeni s shemo E-slog, hkrati uporabljamo vse potrebne varnostne mehanizme. Pri izdajanju računov smo poskrbeli za dvojno podpisovanje, s čimer zagotavljamo avtentičnost podatkov in nespremenljivost le-teh na poti do prejemnika. Uporabniki so prehod na nov sistem plačevanja z le nekaj kliki sprejeli z odobravanjem, saj jim omogoča takojšnje plačilo brez provizije in s prihrankom časa. Danes že nekaj odstotkov naših naročnikov plačuje račune po elektronski poti, njihovo število pa se iz meseca v mesec povečuje. Kljub temu se bomo z zagotavljanjem čim bolj preprostega in varnega plačevanja računov še naprej trudili za približevanje tovrstnega načina poslovanja čim večjemu številu uporabnikov.«

Dušan Zupancič
GZS

GZS je s projektom e-SLOG (Elektronsko poslovanje slovenskega gospodarstva) uspelo povezati interese in strokovnjake iz več kot sto podjetij in jih združiti pri pripravi in uveljavljanju enotnih slovenskih priporočil, ki podjetjem omogočajo elektronsko poslovanje s partnerskimi podjetji, državno upravo in bankami v Sloveniji pa tudi mednarodno. V letih od 2003 do 2005 smo pripravili elektronsko naročilnico, dobavnico in račun, več tehnoloških priporočil za povezovanje podjetij ter priporočila za uporabo elektronskega podpisa in arhiviranje elektronskih dokumentov. Še posebej pomembno pa je tudi to, da smo v teh letih usposabljali managerje ter strokovnjake iz podjetij za učinkovitejšo uvajanje e-poslovanja. Prednost tega projekta je tudi v tem, da so vsi rezultati javni in brezplačno dostopni vsem. Rezultate projekta uveljavljamo tudi v mednarodnem okolju. Vendar pa je ob koncu tako uspešnega projekta e-SLOG vseeno ostal grenak priokus, saj zaradi napovedanih sprememb zakona o zbornicah GZS po vsej verjetnosti ne bo mogla več nadaljevati z nalogo uveljavljanja e-poslovanja v slovenskem gospodarstvu.

članarine in stroška posamezne transakcije, ki je primerljiv s stroškom transakcije pri e-bančnem poslovanju. Uporabniku, ki želi le sprejemati e-dokumente, pa t. i. brokerji navadno omogočajo t. i. pasivno članstvo, ki ni povezano z nikakršnimi stroški. Poleg tega ponudniki na različne načine zagotavljajo popolno integriranost v večino poslovnih informacijskih sistemov, s čimer je odpravljena potreba po novičnem ročnem prepisovanju podatkov ter arhiviranje e-dokumentov v e-arhiv v skladu z veljavno zakonodajo.

Komunikacija s posrednikom in naprej poteka prek vsesplošno razširjene e-pošte oz. spletnih strani, v nekaterih primerih pa se uporabljajo namenski programi. Če je v preteklosti pomenila veliko oviro in strošek pri poveztivosti uporaba različnih standardov dokumentov, je v zadnjem času skoraj samoumevno, da se pri prenosu e-dokumentov uporablja standard e-SLOG. Za varnost (integriteto, nezatajljivost, zaupnost) in pravno veljavnost dokumentov (e-računov) je enako kot pri drugih načinih elektronskega poslovanja poskrbljeno z uporabo digitalnega podpisa, s kvalificiranim digitalnim potrdilom in infrastrukturo PKI ter s šifrirano komunikacijo. Dokumenti se prenašajo v posebni e-ovojnici, digitalno pa sta podpisana tako e-dokument kot e-ovojnica, s čimer je zagotovljena visoka stopnja varnosti. Tovrstne rešitve v Sloveniji morajo biti v skladu z ZEPEP in verificirane s strani DURS.

Kje smo torej danes?

Nekaj podjetij, ledino je oral SiOL, uporablja elektronsko izmenjavo dokumentov že nekaj časa. Pošta Slovenije je postavila spletno storitev, namenjeno fizičnim in

pravnim osebam. Nekaj slovenskih podjetij si izmenjuje dokumente po elektronski poti tudi z tujino. Projekt e-SLOG je dosegel zastavljene cilje in je s projektom »e-SLOG for SME's« dosegel tudi prvo internacionalizacijo. Z javno upravo večina podjetij že izmenjuje nekatere dokumente v elektronski obliki. Podjetji Microsoft in DataLab sta podpisali pismo o namesti, s katerim sta se obvezali, da bosta vložila 10 mio. tolarjev v razvoj oz. nadgradnjo svojih poslovnih aplikacij, da bodo že v osnovi podpirale elektronsko izmenjavo dokumentov. Očitno je stvar dozorela, saj smo, recimo, v zadnjem mesecu dobili dva nova posrednika elektronske izmenjave dokumentov. Zdaj se morajo premakniti v večjem številu le uporabniki!

Stojan Košti, Matjaž Sušnik

Elektronska javna uprava

Elektronska izmenjava poslovnih sporočil in elektronsko posredovanje storitev je na nekaterih področjih javne uprave silno razširjeno. Prednosti so očitne za vse sodelujoče, a priložnosti je še veliko.

Elektronska izmenjava poslovnih sporočil z javno upravo v Sloveniji, je zelo razširjena na področju carinskega poslovanja in Intrastata (izmenjava poslovnih sporočil podjetij s Carinsko upravo Republike Slovenije in Statističnim uradom Republike Slovenije prek enotnega sistema carinskega elektronskega poslovanja). Sistem temelji na elektronskem posredovanju storitev prek ponudnikov storitev. Prednosti takega pristopa so večja hitrost vključevanja novih podjetij v elektronsko

Projekt e-SLOG: Elektronsko poslovanje slovenskega gospodarstva

Elektronsko poslovanje spada med infrastrukturne tehnologije, pri teh pa je uvajanje standardov eden od pogojev za njihovo hitro širjenje. Pri Gospodarski zbornici Slovenije so zgodaj zaznali potrebo po takem standardu in k sodelovanju povabili več kot sto podjetij s ciljem izdelave in uveljavitve enotnih slovenskih priporočil za elektronsko poslovanje med podjetji. V okviru projekta e-SLOG so od leta 2003 do danes nastali elektronska naročilnica, dobavnica in račun, več tehnoloških priporočil in priporočila za uporabo elektronskega podpisa ter arhiviranje elektronskih dokumentov, ki izhajajo iz mednarodnih standardov.

Že od začetkov so bili cilji projekta: priprava in uveljavitev enotnih elektronskih dokumentov za poslovanje podjetij z drugimi podjetji, finančnimi institucijami ter javno upravo, priprava in uveljavitev rešitev za varno elektronsko poslovanje z uporabo tehnologije elektronskega podpisa, uveljavitev odprtih tehnoloških rešitev za velika, srednje velika in mala podjetja ter promocija elektronskega poslovanja v slovenskem gospodarstvu.

Končni cilj projekta je bil, da podjetje na enovit način elektronsko posluje ne samo z drugimi podjetji, temveč tudi z javno upravo in finančnimi institucijami.

Niso pa vsi zadovoljni s standardom e-SLOG. Nekateri mu zamerijo preveliko kompleksnost in neskladje z zakonom o DDV. Kompleksnost je posledica tega, da so pri tvorbi sodelovali predvsem predstavniki večjih podjetij. Omenjeno neskladje je še posebej moteče, saj DURS zahteva določene podatke v računu, ki v standardu e-SLOG niso obvezni.